

EVROPSKÁ PANELOVÁ DISKUSE

OBČANŮ O
MEZIGENERAČNÍ
SPRAVEDLNOSTI

Informační **balíček**

Obsah

1. POSTUP

Co si pod termínem „evropské panelové diskuse občanů“ představit?

4

Jak bude tato evropská panelová diskuse občanů o mezigenerační spravedlnosti fungovat?

4

2. ÚKOL

Na čem budu pracovat?

6

Vaše úloha

6

3. TÉMA

Co potřebuji vědět o mezigenerační spravedlnosti?

8

Jaké aspekty zahrnuje?

8

Co by mohla strategie pro mezigenerační spravedlnost obsahovat?

9

*Lepší správa věcí veřejných
a demokratická účast*

9

Společné řešení dlouhodobých výzev

10

*Ochrana lidí a budování
silnějších komunit*

10

Příklady mezigenerační spravedlnosti v EU

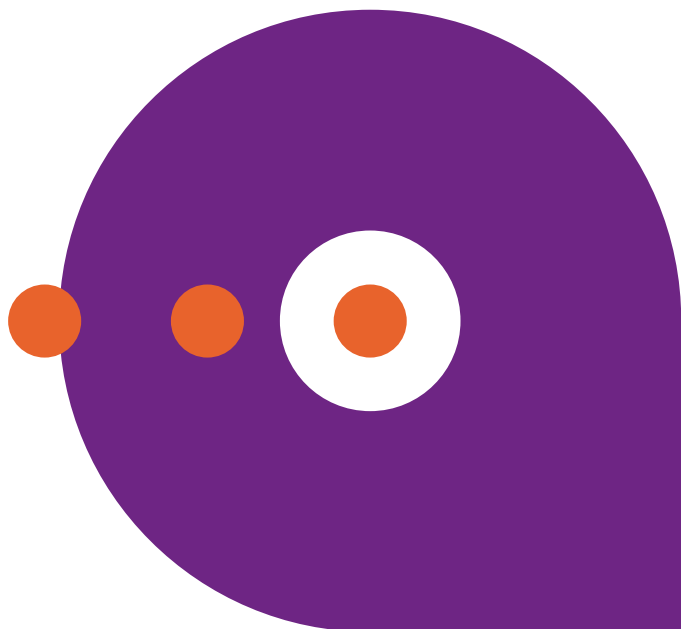
11

Co by bylo, kdybyste ... si dokázali představit, jak vypadá spravedlivá budoucnost pro všechny generace?

13

4. DODATEČNÉ zdroje

14

Úvod

Srdečně vás vítáme v evropské panelové diskusi občanů o mezigenerační spravedlnosti. Děkujeme, že jste se k nám připojili. Doufáme, že pro vás bude tento zážitek příjemný, inspirativní a smysluplný! Přijetím pozvání Evropské komise se účastníte zvláštní cesty. Od roku 2021 se do podobných evropských panelových diskusí občanů zapojilo 1 800 lidí z celé Evropy. Sdíleli své názory a pomáhali utvářet politiky EU. Nyní je to na vás!

*Jste jedním ze 150 náhodně vybraných občanů ze všech 27 členských států Evropské unie (EU). Společně odrážíte rozmanitost EU. V nadcházejících měsících budete pracovat na doporučeních pro klíčové aspekty **strategie pro mezigenerační spravedlnost**, na které v současné době pracuje Evropská komise. Budete mít čas naslouchat, učit se a vyměňovat si názory s ostatními občany, abyste mohli připravit své návrhy pro Evropskou komisi. Uděláme vše pro to, abyste se během celého procesu cítili vítáni a podporováni. Nemůžeme se dočkat, až začneme pracovat společně s vámi.*

KDO TENTO PANEL POŘÁDÁ?

*Evropskou panelovou diskusi občanů k nové strategii pro mezigenerační spravedlnost pořádá **Evropská komise**.*

Evropská komise je orgánem EU, který navrhuje nové právní předpisy a dohlíží na dodržování těch stávajících. Zabývá se každodenní prací EU – například prováděním programů a správou rozpočtu. Usiluje o zlepšení života v Evropě v oblastech, jako je obchod, životní prostředí a spravedlivá hospodářská soutěž.

Komise nyní připravuje novou strategii, která má zajistit spravedlivou politiku pro všechny generace – mladé, staré i budoucí. Před předložením strategie v první polovině roku 2026 chce Komise vyslechnout názory lidí z celé Evropy. Díky tomu, že tento panel sdružuje stanoviska občanů ze všech společenských vrstev a členských států EU, bude zajištěno, že doporučení budou odrážet názory a preference občanů EU. Vaše účast v této

panelové diskusi občanů je důležitá, neboť přispějete k určení oblastí, v nichž by byla opatření na evropské úrovni nezbytná a nejpřínosnější. Vaše doporučení a návrhy přispějí k utváření strategie, jejímž cílem je posílit komunikaci mezi generacemi a zajistit, aby byly v rámci naší politiky a rozhodování respektovány zájmy současných i budoucích generací.

Tento „informační balíček“ vám pomůže postupovat krok za krokem. Je rozdělen do tří částí a přílohy s dalšími zdroji.

1. **POSTUP:**
CO SI POD TERMÍNEM „EVROPSKÉ PANELOVÉ DISKUSE OBČANŮ“ PŘEDSTAVIT? 4
2. **ÚKOL:**
NA ČEM BUDU PRACOVAT? 6
3. **TÉMA:**
CO POTŘEBUJI VĚDĚT O MEZIGENERAČNÍ SPRAVEDLNOSTI? 8

1/Postup

Co si pod termínem „evropské panelové diskuse občanů“ představit?

Evropské panelové diskuse občanů sdružují náhodně vybrané osoby ze všech 27 členských států, aby diskutovaly o připravovaných iniciativách důležitých pro budoucnost EU. Nyní se zaměříme na vás – a na zajištění spravedlnosti mezi generacemi. Připojte se ke 149 dalším občanům ze všech členských států, kteří byli vybráni tak, aby odráželi rozmanitost občanů EU – například z hlediska věku, pohlaví nebo státní příslušnosti. Každý třetí účastník panelu bude mladší 29 let; tím se zajistí, že diskuse budou probíhat skutečně mezigeneračně. Společně vytvoříte evropskou panelovou diskusi občanů o mezigenerační spravedlnosti.

Panelové diskuse občanů na evropské úrovni byly poprvé vytvořeny během Konference o budoucnosti Evropy 2021–2022. Konference ukázala, jak cenné mohou být příspěvky občanů, a 800 náhodně vybraných občanů požádalo o více možností, jak se zapojit do rozhodování v EU. V reakci na to předsedkyně Komise Ursula von der Leyenová zavedla panelové diskuse občanů jako běžnou součást tvorby evropské politiky.

Od té doby se občané zabývali tématy, jako [je plýtvání potravinami](#), [utváření virtuálních světů](#), [podpora mobility ve vzdělávání](#), [energetická účinnost](#), [potírání nenávisti ve společnosti](#) a [dlouhodobý rozpočet EU](#).

JAK BUDE TATO EVROPSKÁ PANELOVÁ DISKUSE OBČANŮ O MEZIGENERAČNÍ SPRÁVEDLNOSTI FUNGOVAT?

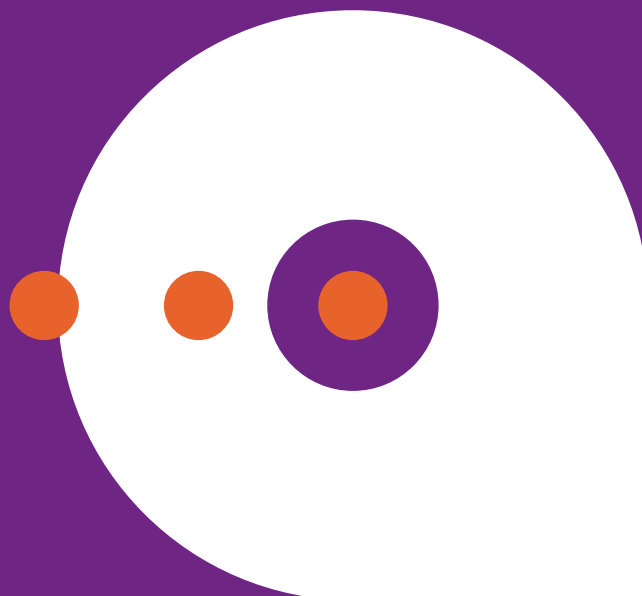
Budete pracovat v **malých skupinách** (přibližně po 12 lidech) a na **větších setkáních**, kde se sejdou všichni (tzv. „plenární zasedání“). V malých skupinách se budete tématem zabývat hlouběji, vyměňovat si názory a navrhovat nápady pro závěrečná doporučení. Na plenárních zasedáních budete moci sdílet své myšlenky, naslouchat sobě navzájem i odborníkům a poskytovat zpětnou vazbu k nápadům ostatních malých skupin. Na konci procesu budou doporučení přijata celým panelem.

Budete moci mluvit v jazyce EU, který vám nejvíce vyhovuje, protože **profesionální tlumočníci** zajistí, aby si všichni rozuměli ve všech 24 úředních jazycích EU.

Podporu vám poskytnou také:

- **Odborníci z „výboru pro znalosti“**, kteří budou schopni odpovědět na vaše otázky, vysvětlit téma a poskytnout základní informace – jak o mezigenerační spravedlnosti, tak o EU. Vyměníte si také zkušenosti se zástupci občanské společnosti, orgánů EU a akademické obce.
- **Zprostředkovatelé**, kteří pomáhají hladkému průběhu setkání v malých skupinách a zajišťují, aby každý mohl mluvit a být vyslechnut.
- **Pracovníci Evropské komise**, kteří budou naslouchat vašim diskusím a zohlední vaše podněty v rámci práce na strategii pro mezigenerační spravedlnost.

Někteří **pozorovatelé** – například akademičtí výzkumníci – mohou sledovat vaše setkání, ale nebudou se účastnit diskusí. **Novináři a média** mohou také požádat účastníky o rozhovor, aby se podělili o své zkušenosti s širší veřejností, ale je to dobrovolné, a pokud si to nepřejete, nemusíte se žádného rozhovoru účastnit.

S ostatními účastníky se setkáte třikrát: dvakrát osobně v Bruselu a jednou online.

- **První setkání**
12.–14. září 2025 (v Bruselu)
- **Druhé setkání**
17.–19. října 2025
(online prostřednictvím videokonference)
- **Třetí setkání**
14.–16. listopadu 2025 (v Bruselu)

Respektujte prosím časový harmonogram schůzek a zajistěte si účast na každém setkání. V případě praktických problémů vám pomůže náš tým podpory. Pokud máte nějaké zdravotní potíže, dejte nám prosím vědět – podpora bude k dispozici na místě nebo na recepci hotelu. Pokud máte problémy s přístupností nebo potřebujete podporu, můžete požádat o **doprovod**, který vám bude během panelu pomáhat. Pokud jste nezletilý, musíte přijít s doprovodem. Panelových diskusí se však mohou zúčastnit pouze náhodně vybraní občané. Doprovodné osoby se mohou připojit jako pozorovatelé a účastnit se společenských akcí.

Každý večer (čtvrtek, pátek, sobota) pořádáme neformální **společenské akce**, jako jsou večere nebo recepce. Budou skvělou příležitostí k setkání s dalšími účastníky z vašich domovských zemí i z celé EU. Účast je dobrovolná, ale srdečně vás k ní vybízíme! Pokud potřebujete jakoukoli pomoc, máte dotazy nebo si všimnete něčeho, co by se nemělo dít, neváhejte se obrátit na **úředníka pro inkluzi**.

Kromě panelu pořádáme také **online debatu na Platformě pro účast občanů na tvorbě politik EU**, kde se každý občan EU může podělit o své názory na mezigenerační spravedlnost. Neváhejte a pozvěte svou rodinu, přátele a kolegy, aby se připojili k této konverzaci a podělili se o své názory online.

O svých zkušenostech z panelu můžete psát také na sociálních sítích. Ujistěte se, že nesdílíte osobní údaje nebo názory ostatních účastníků, a respektujte soukromí všech.

2. Úkol

Na čem budu pracovat?

V první polovině roku 2026 přijme Evropská komise strategii pro mezigenerační spravedlnost.

EU již pracovala na několika iniciativách, jejichž cílem bylo sblížit různé generace a zajistit, aby její rozhodnutí byla spravedlivá a odpovídala potřebám různých generací. V roce 2007 bylo sdělení [„Podporovat solidaritu mezi generacemi“](#) zaměřeno na rodinnou politiku. Rok 2012 byl [„Evropským rokem aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity“](#). Mezi nejnovější iniciativy patří [Strategie EU pro mládež na období 2019–2027](#), zelená kniha z roku 2021 o [„stárnutí – podpora mezigenerační solidarity a odpovědnosti“](#) a sdělení z roku 2023 [„Demografické změny v Evropě: soubor opatření“](#). EU rovněž využívá nástroje, jako je [dialog EU s mládeží](#), [platforma EU pro účast dětí](#) a [evropské panelové diskuse občanů](#), které podporují dialog v rámci různých generací i mezi nimi.

Přemýšlení o budoucnosti je již delší dobu důležitým aspektem tvorby politik EU. Komise každoročně vydává zprávu o strategickém výhledu, která má podpořit dlouhodobé plánování a pomoci tvůrcům politik zvážit možný dopad dnešních rozhodnutí na budoucí generace.

V politických směrech na období 2024–2029, pětiletém strategickém plánu předsedy Evropské komise, se uvádí, že rozhodnutí přijatá dnes by neměla poškodit budoucí generace a že je třeba dosáhnout větší solidarity a angažovanosti mezi lidmi různého věku. Za tímto účelem byl komisař Glenn Micallef pověřen vypracováním strategie pro mezigenerační spravedlnost, která má za cíl „zmapovat, jak lze posílit komunikaci mezi generacemi, a zajistit, aby byly v rámci celé tvorby politik a právních předpisů respektovány zájmy současných i budoucích generací“.

Strategie Komise pro mezigenerační spravedlnost bude první svého druhu na úrovni EU. Je v souladu s celosvětovým úsilím o dlouhodobý přístup k plánování a politikám. V září 2024 přijali světoví lídři [Pakt pro budoucnost](#), který obsahuje závazky chránit potřeby budoucích generací a zajistit, aby rozhodnutí byla přijímána s ohledem na jejich zájmy.

Strategie pro mezigenerační spravedlnost nebude právním aktem. Formálně se bude jednat o sdělení, což je oficiální dokument EU, který popisuje záměry, plánované politiky a priority. Bude to politický dokument, který vysvětlí, proč je spravedlnost mezi generacemi důležitá, jaká opatření jsou na evropské úrovni nezbytná a možná a jak lze tuto perspektivu respektovat v rámci naší politiky a rozhodování. Cílem je spravedlivější Evropa pro všechny – nyní i v budoucnu.

VAŠE ÚLOHA

Vášim úkolem jako člena panelu je podělit se o své myšlenky a názory na mezigenerační spravedlnost a přispět k vytvoření souboru doporučení, která budou adresována Evropské komisi. Přípravy na položení základů strategie byly od samého počátku koncipovány tak, aby byly inkluzivní a participativní. Do projektu se dosud zapojila široká škála zúčastněných stran, od mezinárodních organizací po tvůrce politik, odborníky, občanskou společnost a občany. Společně zkoumali význam spravedlnosti mezi generacemi, identifikovali problémy s ní spojené a představili si, jak by mohla vypadat spravedlivější budoucnost pro všechny. Více o inkluzivním a participativním procesu spoluvytváření si můžete přečíst [zde](#) a o prvních poznatcích získaných v rané fázi procesu [zde](#). Jako člen panelové diskuse občanů budete moci na tuto práci navázat a zároveň vnést vlastní nápady a prozkoumat nové oblasti, které si podle vás zaslouží pozornost.

Dále pomůžete prozkoumat následující klíčovou otázku:

Co bychom měli udělat dnes, aby byla Evropská unie spravedlivá pro všechny současné i budoucí generace?

Na tuto otázku se podíváte ze dvou hlavních úhlů pohledu:

- 1. Jak zajistit, aby dnes přijatá rozhodnutí nepoškozovala budoucí generace a zároveň respektovala zájmy současných i budoucích generací?**
- 2. Jak můžeme posílit komunikaci, solidaritu a zapojení mezi generacemi?**

Tyto otázky budete zkoumat společně s ostatními členy panelu za podpory odborníků a zprostředkovatelů během tří setkání:

PRVNÍ SETKÁNÍ: Dozvíte se více o tomto tématu a společně se zamyslíte nad tím, jak by měla vypadat spravedlivá Evropa. Zamyslíte se nad různými vizemi a určíte kroky potřebné k jejich uskutečnění.

DRUHÉ SETKÁNÍ: Začnete pracovat na návrzích, které mají utvářet obsah strategie. Vyslechnete si odborníky, výzkumné pracovníky a tvůrčí myslitele a poté budete ve skupinách pracovat na konkrétních nápadech a návrzích.

TŘETÍ SETKÁNÍ: Zpřesníte své nápady a návrhy. Nakonec se z nich stanou konečná doporučení, která budou adresována Evropské komisi. O doporučeních se bude hlasovat a budou přijata na konci tohoto závěrečného setkání.

Na konci panelové diskuse se vaše společné vize, priority a doporučení stanou součástí probíhajících úvah o přípravě strategie pro mezigenerační spravedlnost. Evropská komise rovněž zveřejní závěrečnou zprávu této evropské panelové diskuse občanů, včetně doporučení přijatých panelem (jako příklad [zde](#) uvádíme zprávu poslední panelové diskuse občanů „O novém evropském rozpočtu odpovídajícím našim ambicím“).

3 / Téma

Co potřebuji vědět o mezigenerační spravedlnosti?

Řešení velkých výzev dneška – jako jsou změna klimatu, demografická změna, nerovnost nebo globální nestabilita – znamená přehodnotit způsob, jakým jako společnost žijeme a rozhodujeme. Tento vývoj vyvolává politické napětí a konflikty, ale zároveň je pro EU vhodnou příležitostí k proaktivnímu jednání. V této souvislosti se stalo naléhavějším než kdy jindy přemýšlet o mezigenerační spravedlnosti. Potřebujeme novou cestu vpřed, která bude zahrnovat všechny: mladé lidi, starší generaci a ty, kteří se ještě nenarodili.

Jedním z úkolů této panelové diskuse občanů je definovat, co znamená mezigenerační spravedlnost z pohledu účastníků, a převést to do souboru konkrétních doporučení. Na základě stávajících akademických a praktických hledisek by to například mohlo zahrnovat podporu mezigenerační spolupráce a podporu přístupu zaměřeného na budoucnost. Mohlo by to zahrnovat zohlednění sociálního, ekonomického, environmentálního a kulturního blahobytu lidí a komunit v současnosti i v budoucnosti a větší důraz na dlouhodobé aspekty vedle krátkodobých potřeb.

Tento přístup není o hledání jedné dokonalé budoucnosti. Místo toho uznává, že různí lidé a generace mají různé potřeby, přání a očekávání – a že by všichni měli mít možnost podílet se na utváření své budoucnosti. Cílem je vybudovat společnost, v níž budou uspokojeny potřeby všech současných generací, aniž by byla ohrožena schopnost budoucích generací uspokojovat své vlastní potřeby, aby pokrok jedné generace nebyl na úkor generace druhé. Mezigenerační spravedlnost podporuje také klíčové zásady EU, jako jsou rovné šance, sociální ochrana,

dobrá zdravotní péče a přístup k základním službám. Může pomoci řešit chudobu a diskriminaci novými způsoby: nikoliv na základě předpokladu, že zranitelnost je dána pouze věkem, ale na základě celkového pohledu na situaci každého člověka.

Tento způsob myšlení může přispět k odolnější a inkluzivnější společnosti v Evropě. Podporuje politiky, které berou v úvahu, jak se život lidí vyvíjí v čase a jaké dlouhodobé důsledky mohou mít krátkodobá rozhodnutí. Mezigenerační spravedlnost je o budování spravedlivé a udržitelné budoucnosti – společně.

JAKÉ ASPEKTY ZAHRNUJE?

Komise s přispěním zúčastněných stran a odborníků určila tři klíčové oblasti, v nichž může mezigenerační spravedlnost pomoci utvářet budoucnost Evropy:

1. Lepší správa věcí veřejných a demokratická účast

Je třeba posílit systémy a instituce, aby lépe zohledňovaly dlouhodobé perspektivy. To by mohlo znamenat zohlednění zájmů současných i budoucích generací při tvorbě politiky a demokratických procesech. Politická rozhodnutí často reagují na naléhavé krátkodobé potřeby, což může ztěžovat důsledné věnování pozornosti problémům, které se vyvíjejí pomalu v čase.

2. Společné řešení dlouhodobých výzev

Problémy jako změna klimatu, znečištění, demografická změna, spravedlivý přístup k bydlení, perspektivní vzdělávání a nedostatek inovací se týkají všech generací. Řešení těchto dlouhodobých problémů by mohlo přinést trvalé výhody pro budoucí generace. Společnou prací napříč věkovými skupinami můžeme přispět k vyváženějšímu a udržitelnějšímu řešení, která odrážejí dlouhodobější perspektivu.

3. Ochrana lidí a budování silnějších komunit

Když spojíme síly několika generací, budeme moci lépe podporovat ty, kteří to potřebují, nyní i v budoucnu, a to tím, že zlepšíme přístup ke zdravotní péči, službám péče a základním zdrojům a zároveň přispějeme k sociálním systémům, které budou odolnější vůči změnám a budoucím výzvám.

CO BY MOHLA STRATEGIE PRO MEZIGENERAČNÍ SPRAVEDLNOST OBSAHOVAT?

LEPŠÍ SPRÁVA VĚCÍ VEŘEJNÝCH A DEMOKRATICKÁ ÚČAST

Veřejná politika by měla brát ohled na dnešek i na zítřek a hledět dále než jen na současnost, aby chránila blaho budoucích generací. EU již disponuje nástroji, které mohou podpořit opatření s dlouhodobou perspektivou, zaměřená na mezigenerační spravedlnost.

Dlouhodobé myšlení znamená zapojení lidí do rozhodování. V demokracii by měl mít každý, koho se rozhodnutí týká, možnost vyjádřit se. Politiky však často neodrážejí názory všech věkových skupin, včetně mladších lidí a těch, kteří se ještě nenarodili.

Pro spravedlivá a perspektivní rozhodnutí je rovněž nezbytné stanovení jasných cílů a přidělení potřebných zdrojů. Cílem EU je zlepšit sociální, environmentální a kulturní blahobyt, nejen hospodářský růst. Zkoumají se nové způsoby měření pokroku, například rámce zaměřené na inkluzivní a udržitelný blahobyt, které pomohou zajistit, aby současné i budoucí generace mohly žít dobře.

SPOLEČNÉ ŘEŠENÍ DLUHODOBÝCH VÝZEV

Změna klimatu, úbytek biologické rozmanitosti a znečištění ohrožují právo budoucích generací na čisté, zdravé a udržitelné životní prostředí. Zásadní je jednat hned. To zahrnuje pečlivé zvažování dlouhodobých rizik a zajištění toho, abychom pracovali v rámci možností planety. Právní předpisy a strategie EU, jako je právní rámec pro obnovu přírody a evropský právní rámec pro klima, již zahrnují mezigenerační spravedlnost.

Ještě předtím, než se environmentální a klimatická krize stala tématem diskusí o mezigenerační spravedlnosti, se vedly debaty o spravedlivé výši veřejného dluhu mezi generacemi. Vlády jsou přece zadlužené od doby existence národních států a je pravděpodobné, že toto zadlužení bude trvat tak dlouho, dokud budou existovat národní státy. Toto zdánlivě nezáživné téma bylo vždy důležité pro mezigenerační spravedlnost.

Technologie je hnací silou pokroku, ale přináší také rizika. Velké hrozby – od jaderných zbraní po klimatické katastrofy – ukazují potřebu inovací, které chrání planetu, lidi a společné hodnoty. EU uplatňuje dvě klíčové zásady, které vyvažují inovace a ochranu budoucích generací: zásadu předběžné opatrnosti (prevence závažných škod) a zásadu inovací (podpora nových myšlenek).

Finanční krize v roce 2008, pandemie COVID-19 a další globální změny, jako je stárnutí populace a změna klimatu, vyvolaly obavy o spravedlnost vůči mladým lidem a budoucím generacím. Mezi tyto problémy patří udržitelnost veřejných financí, sociální mobilita a spravedlivý přístup k základním službám, jako je zdravotní péče, důchody, vzdělávání a sociální zabezpečení. Zaměstnanost mladých lidí, pružný odchod do důchodu a cenově dostupné bydlení jsou společnými problémy v celé EU.

OCHRANA LIDÍ A BUDOVÁNÍ SILNĚJŠÍCH KOMUNIT

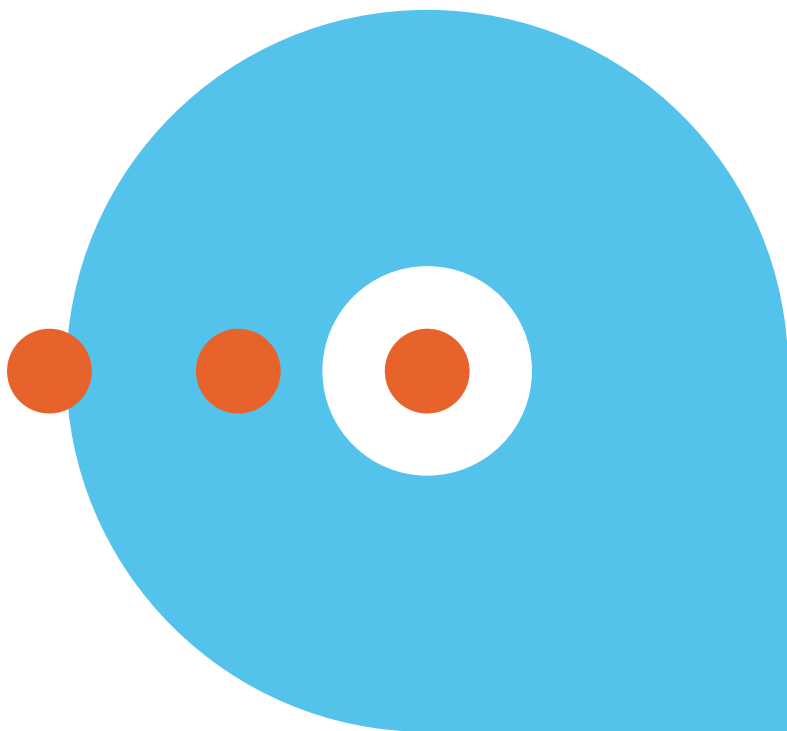
Mezi diskutovaná témata týkající se spravedlnosti mezi generacemi patří zdraví, péče, bezpečnost, digitální začlenění a přístup ke službám. Díky plánování, které zahrnuje celý život, a myšlení na budoucnost můžeme vytvářet řešení, která zohledňují potřeby všech.

Vzhledem ke geopolitickým rizikům jsou připravenost a bezpečnost náležitými prioritami. Řešení bezpečnostních problémů je pro zajištění stability a ochrany občanů nesmírně důležité. Je nezbytné uznat, že mír zůstává základní podmínkou lidského blahobytu a dlouhodobého rozvoje společností. Pouze v mírovém prostředí mohou lidé plně využít svůj potenciál, což je faktor s trvalými důsledky pro kvalitu života a příležitosti budoucích generací. Mezigenerační myšlení může dále snížit rizika pro zranitelné skupiny a zlepšit dlouhodobou odolnost.

Systém zdravotní péče i systémy péče čelí velkým výzvám. Lidé žijí déle a náklady na péči rostou. Tyto změny mohou prohloubit nerovnosti. Dlouhodobé uvažování a důvěra v instituce jsou zásadní pro zajištění rovného přístupu a zdravotních služeb, které odpovídají potřebám všech dnes i v budoucnu.

Sociální soudržnost spojuje generace a buduje silnější komunity tím, že podporuje vzájemnou podporu, sdílené hodnoty a spolupráci napříč věkovými skupinami. Když se lidé různého věku a původu setkávají – prostřednictvím mentoringu, komunitních programů nebo společných projektů –, vyměňují si znalosti a dovednosti a spojují tradici s inovacemi, aby obohatili kolektivní blahobyt. To pomáhá předcházet vyloučení a podporuje odolnost. Takové přístupy mohou pomoci v boji proti diskriminaci na základě věku, zlepšit mezigenerační mobilitu a oživit odvětví, jako je zemědělství.

Evropský pilíř sociálních práv zahrnuje přístup k základním službám, jako je doprava, energie a finance. Tyto služby musí být kvalitní, přístupné, cenově přijatelné a dostupné na místě. Potřeby se mohou v jednotlivých městských a venkovských oblastech lišit a dnešní rozhodnutí ovlivní vývoj těchto služeb v budoucnosti. Proto je dlouhodobé plánování důležité.

PŘÍKLADY MEZIGENERAČNÍ SPRAVEDLNOSTI V EU

Evropská unie byla od svého vzniku koncipována jako dlouhodobý projekt, jehož cílem je zajistit mír, blahobyt a prosperitu svých občanů – dnes i pro další generace. Solidarita a mezigenerační spolupráce byly základem této vize, jak bylo zdůrazněno v Schumanově deklaraci, která zdůraznila budování Evropské unie na základě úspěchů, které vytvářejí „skutečnou solidaritu“. Ustanovení čl. 3 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii i Listina základních práv odkazují na odpovědnost vůči budoucím generacím, a zdůrazňují tak perspektivní povahu evropského projektu.

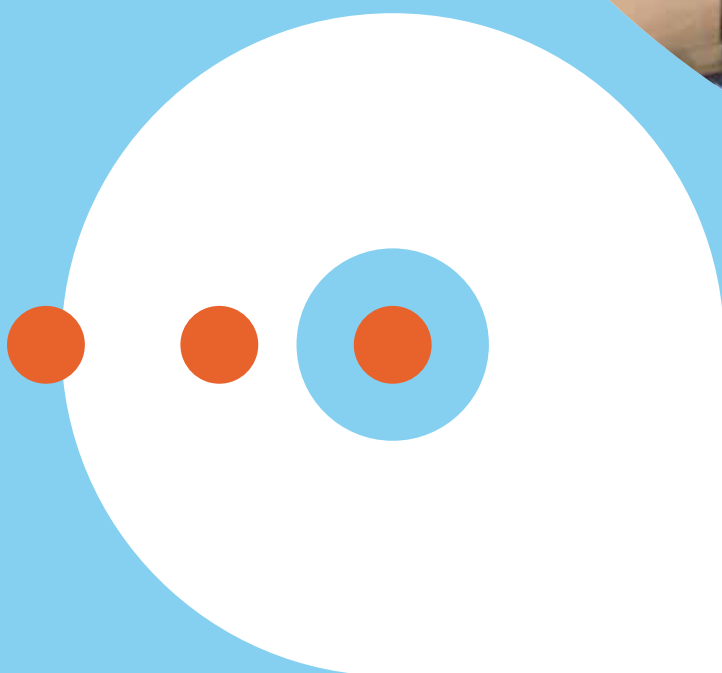
V celé Evropské unii i mimo ni existuje několik pozitivních příkladů, kdy se komunity postavily k otázce mezigenerační spravedlnosti kreativním a novým způsobem. Níže uvádíme seznam takových příkladů, které by mohly členům panelové diskuse občanů pomoci představit si, jak by mezigeneračně spravedlivá perspektiva mohla vypadat v praxi.

TÜBINGEN

V německém městě Tübingen uvedlo městské divadlo hru, která se zabývá nebezpečím krátkodobého myšlení a zanedbávání budoucnosti. Aby si posluchači uvědomili, že mnozí budou žít ještě dlouho po nich, byla některá místa v sále vyhrazena budoucím generacím. Na těchto místech byla uvedena jména a data narození a účastníci byli požádáni, aby je nechali prázdná. Toto mocné gesto bylo živou připomínkou toho, že rozhodnutí, která děláme dnes, mají trvalý dopad do daleké budoucnosti.

AMSTERDAM

Koncem 90. let 20. století se v jedné amsterdamské čtvrti odehrály výrazné změny, protože se do ní přistěhovalo mnoho tureckých a marockých přistěhovalců, kteří přinesli novou kulturu, obchody a mešity. Současně se mnoho nizozemských rodin odstěhovalo a zanechalo na místě starší nizozemské obyvatel, kteří se začali ve své vlastní oblasti cítit jako cizinci. Nedocházelo k žádným otevřeným konfliktům, ale lidé se drželi stranou a narůstal pocit napětí a odloučení. To se změnilo, když Historické muzeum Amsterdamu zahájilo projekt vyprávění příběhů, jehož cílem bylo shromáždit vzpomínky dlouholetých nizozemských obyvatel. Postupem času se do projektu zapojili přistěhovalci, kteří se podělili nejen o příběhy z Amsterdamu, ale také z malých vesnic, odkud pocházeli. Tyto příběhy v lidech vzbudily ohlas a ukázalo se, že jejich venkovská minulost se od minulosti prarodičů nizozemských obyvatel příliš neliší. Tento projekt je skvělým příkladem toho, jak může skutečná změna vzniknout pouhým nasloucháním jeden druhému a jak mohou nepravděpodobní partneři, jako je muzeum, pomoci sjednotit komunitu vyvoláním a sdílením kolektivních vzpomínek a vybudováním mezigeneračních a mezikulturních vazeb.

ZARAGOZA

Dalším příkladem mezigenerační spravedlnosti v praxi je projekt „**Door Breakers**“ v Zaragoze. Na rozdíl od amsterdamského projektu se zaměřuje na zájmy a potřeby mladších generací. Tato iniciativa umožňuje mladým lidem ve věku 16 až 21 let stát se aktivními poradci městských muzeí. Přímým zapojením mládeže do rozhodování, výběru toho, co vystavovat a jak oslovit širší komunitu a návštěvníky muzeí, projekt zajišťuje, že muzea odrážejí také zájmy, kreativitu a potřeby mladších občanů. Mladí poradci navrhnou zlepšení, navrhnou aktivity a pomáhají utvářet strategie, které mají přilákat a zapojit jejich vrstevníky, aby se kultura stala pro nové generace přístupnější a relevantnější. Projekt navíc dává mladým lidem skutečný podíl na kulturním životě jejich komunity, protože uznává, že dnešní mladí lidé zdědí kulturní instituce, a podporuje je v tom, aby převzali odpovědnost za zachování a inovaci kulturního dědictví.

MALMÖ

Dalším přesvědčivým příkladem mezigenerační spravedlnosti je přeměna ulice Varvsstaden v Malmö. Tento inovativní urbanistický projekt se zaměřuje nejen na oživení historické oblasti, ale také na zajištění udržitelné budoucnosti pro lidi všech věkových kategorií, včetně těch, kteří se ještě nenarodili. Zachováním a novým využitím stávajících budov a materiálů projekt Varvsstaden minimalizuje množství odpadu a snižuje emise CO₂, čímž zanechává menší ekologickou stopu pro budoucí generace.

Součástí iniciativy je „banka materiálů“, která katalogizuje materiály z demontovaných konstrukcí pro opětovné použití, což je ztělesněním závazku k zásadám oběhového hospodářství. Projekt také podporuje zapojení komunity a zahrnuje společné řízení, které dává do souladu rozvojové cíle s potřebami komunity. Tento přístup nejenže ctí průmyslové dědictví oblasti, ale také vytváří živé a inkluzivní prostory, kde mohou společně žít, pracovat a rozvíjet se různé generace. Díky tomu, že Varvsstaden upřednostňuje udržitelnost a zapojení komunity, ukazuje, jak může promyšlené plánování měst přinést prospěch současným i budoucím obyvatelům a zajistit, aby dnešní potřeby neohrožily budoucí příležitosti.

WARSAW

Polsko oznámilo, že na podzim 2024 zahájí projekt „**Mezigenerační škola**“, jehož cílem je otevřít školy pro aktivity zapojující seniory a mládež s cílem podpořit spolupráci a vzájemné učení mezi generacemi. Ministr školství Barbara Nowacká vyzdvihla projekt během Evropského dne mezigenerační solidarity a zdůraznila, že je důležité v dnešní roztržité společnosti podporovat mezigenerační vazby a výměnu znalostí, při níž mladí lidé využívají zkušeností seniorů a senioři se od mladých učí novým dovednostem, například počítačové gramotnosti.

Tato iniciativa byla doplněna širším rámcem „**Dialogu mezi generacemi a kulturami**“ prosazovaným během polského předsednictví v Radě Evropské unie v první polovině roku 2025, který zdůrazňoval schopnost kultury působit jako most spojující různé tradice, jazyky a zkušenosti. Tyto snahy společně usilují o zakotvení mezigenerační spravedlnosti a solidarity ve vzdělávání a životě komunity a zajišťují, aby se více generací aktivně podílelo na společném sociálním a kulturním prostoru.

CO BY BYLO, KDYBYSTE ... SI DOKÁZALI PŘEDSTAVIT, JAK VYPADÁ SPRAVEDLIVÁ BUDOUCNOST PRO VŠECHNY GENERACE?

Klást správné otázky je často stejně důležité jako hledat správné odpovědi. Níže naleznete deset **otázek typu „Co by bylo, kdyby“, které** mají podnítit k zamyšlení, vyvolat inspiraci a otevřít vaši mysl novým perspektivám. Věnujte jim čas. Nejsou určeny k okamžité odpovědi. Místo toho se jimi nechte vést a inspirovat v průběhu celého procesu panelové diskuse občanů. Těšíme se, že s vámi tyto a další otázky prozkoumáme.

Co by bylo, kdyby ... dnes přijatá rozhodnutí zohledňovala budoucí nerovnosti, které mohou způsobit?

Co by bylo, kdyby ... byla věková rozmanitost oceňována jako silná stránka?

Co by bylo, kdyby ... příroda měla hlas?

Co by bylo, kdyby ... smyslem našeho života byla péče o sebe, o druhé a o všechny formy života?

Co by bylo, kdybychom ... vybudovali odolné, demokratické společnosti, kde má každý člověk možnost vyjádřit svůj názor, věří ve svou budoucnost a nikdo není odsunut na okraj?

Co by bylo, kdyby ... vzdělávání pomáhalo lidem všech věkových kategorií získávat životní dovednosti, sdílet znalosti napříč generacemi a zlepšovat kolektivní blahobyt?

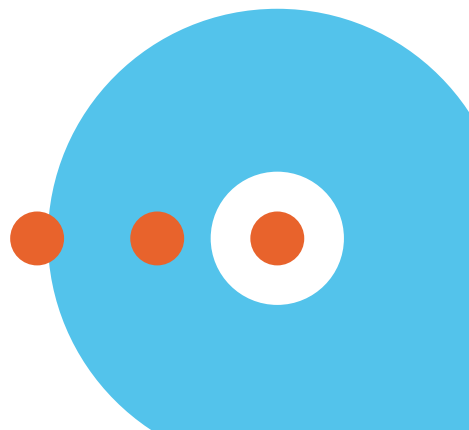
Co by bylo, kdyby ... každé město, region a/nebo země měly (mezigenerační) radu, která by hájila práva současných a budoucích generací na zdravou planetu?

Co by bylo, kdyby ... se finanční rozhodnutí řídila jasnou zásadou „neškodit“, včetně hlediska budoucích generací?

Co by bylo, kdyby ... se družstevní (mezigenerační) modely bydlení staly základním kamenem veřejné politiky?

Co by bylo, kdyby ... každý měl čas, zdroje a prostředky k přímé účasti na tvorbě politiky?

Co by bylo, kdyby ... příběhy, které dnes vyprávíme, utvářely budoucnost a staly se základem pro tvorbu budoucích politik?

4 / Dodatečné zdroje

Chcete se tématu věnovat hlouběji? Niže naleznete seznam zdrojů, které pro vás vybrala Evropská komise a externí odborníci z výboru pro znalosti. Nemusíte je číst ani sledovat všechny (nebo dokonce žádné), ale pokud se chcete dozvědět další informace, mohou vám posloužit jako snadný, přístupný a užitečný úvod do tématu.

Seznam navrhaných zdrojů:

Pokud jste zvědaví a chcete se inspirovat:

- „Intergenerational Fairness Day Podcast; Introducing Intergenerational Fairness: A Global Movement“ (Podcast o tématech týkajících se mezigenerační spravedlnosti; Zavedení mezigenerační spravedlnosti: Globální hnutí) (7 epizod, anglicky): <https://www.buzzsprout.com/2273376/episodes/13926495-introducing-intergenerational-fairness-a-global-movement>
- „A New Intergenerational Contract“ (Nová mezigenerační smlouva) (anglické webové stránky): <https://www.if.org.uk/research-posts/a-new-intergenerational-contract/>
- Komisař pro budoucí generace z Walesu (video, anglicky): [A thank you from Ameerah. Year 2050. Cymru.](#)
- Roman Krznaric: „How to be a good ancestor“ | TED Talk (Jak být dobrým předkem | TED Talk) (video, anglicky s titulky).
- „An intro to Intergenerational Fairness in Europe: The Imperative, the Journey, & the Opportunity“ (Úvod do mezigenerační spravedlnosti v Evropě: Nutnost, cesta a příležitost): <https://playingwithtime.substack.com/p/dispatches-8-an-intro-to-intergenerational> (článek v angličtině)
- „Intergenerational Fairness in 90 seconds“ (Mezigenerační spravedlnost v 90 sekundách) (video, anglicky): <https://youtu.be/64XpItdAQ>
- „TED-Ed Future Forward - Futures Literacy; how can you explore the future“ (TED-Ed Future Forward – Budoucí gramotnost; jak můžete prozkoumat budoucnost): <https://ed.ted.com/future-forward>

Pokud chcete jít ještě dál:

- Krznaric, Roman (2021): [„The good ancestor: how to think long in a short-term world“](#) (Dobrý předek: jak myslet dlouhodobě v krátkodobém světě). Londýn: WH Allen (kniha).
- „Fair public policies for all generations. An assessment framework“ (Spravedlivé veřejné politiky pro všechny generace. Rámec posuzování): <https://gulbenkian.pt/de-hoje-para-amanha/en/public-policies/> (anglicky).
- Niels de Fruaier (2025). [„Rethinking Generation: An Invitation to embrace a Life-Centered approach“](#) (Přehodnocení generace: Pozvánka k přijetí přístupu zaměřeného na život) (článek v angličtině).
- OECD (2020). [„Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice“](#) (Správa pro mládež, důvěra a mezigenerační spravedlnost). Srovnávací hodnocení politik, právních předpisů, institucionálních kapacit a nástrojů správy zavedených vládami jednotlivých států a Evropskou unií na podporu posílení postavení mladých lidí a mezigenerační spravedlnosti (v angličtině).

